KÖZÖSSÉGI GYŰLÉS

A közösség ereje a döntéshozatalban

Mi az a közösségi gyűlés? Hogyan és miért működik világszerte?

Közösségi Gyűlés Hálózat • info@kozossegigyules.hu
kozossegigyules.hu • facebook.com/KozossegiGyules

A közösségi gyűlés a részvételi demokrácia egyik eszköze. Eredeti, angol nyelvű megnevezése a „Citizens' Assembly", szó szerinti fordításban: **állampolgárok gyűlése**. A közösségi gyűlés egy adott közösség tagjainak legalább 40 (de akár 100-200) fős, reprezentatív csoportja, akiket **véletlenszerűen, sorsolással választanak ki** a jelentkezők közül, ügyelve arra, hogy a résztvevő csoport összetétele hasonló legyen a teljes közösségéhez.

A gyűlés résztvevői **egy előre meghatározott kérdést tárgyalnak meg**. Ilyen gyűlésre sor kerülhet helyi vagy országos, de akár nemzetközi szinten is. A résztvevők először **informálódnak** a témáról, megismerik a tényeket, meghallgatják különböző **szakértők** és **érdekcsoportok álláspontját**, majd ezt követően facilitátorok segítségével, egymás véleményét is megismerve, közösen **mérlegelik** a különböző megoldási lehetőségeket, a gyűlés végére pedig **javaslatokat fogalmaznak meg a döntéshozóknak**.

A közösségi gyűlés

- a **részvételiség** előmozdításának alapvető eszköze,
- az **esélyegyenlőség** figyelembevételével biztosítja a **beleszólás** lehetőségét az állapolgárok számára,
- eredményei és teljes folyamata **átlátható**, kizárja az érdekcsoportok beavatkozását,
- **hatékony**, jó és **széles társadalmi támogatottságú** ajánlásokhoz, döntés-előkészítéshez ad muníciót,
- alapeleme, hogy a résztvevők alapos informálódáson alapuló, **tájékozott** döntéseket hoznak,
- **áthidalja az ellentéteket**, miközben tiszteletben tartja az ellentétes véleményeket,
- **közösségépítő**,
- **innovatív**,
- megmutatja, milyen irányok, megoldások mögött áll széleskörű társadalmi támogatás, **nehezebb kérdésekben is**,
- **reprezentatív** volta révén legitimitást, **hitelességet ad** a döntéseknek,
- olyan dolog, **amiben az emberek bíznak**, hiszen a döntéseket hozzájuk hasonló emberek hozzák.

A közösségi gyűlések módszerét az elmúlt években sikerrel alkalmazták számos országban. Írországban például az abortuszkérdésben tartott népszavazás megszervezésében, illetve az alkotmánymódosításban is kulcsszerepet játszott. Belgium német kisebbségi régiójában, Ostbelgienben intézményesítették, és ezt tervezi Skócia is, miután egy az ország jövőjéről szóló közösségi gyűlés ezt javasolta.

Magyarországon először 2020-ban Budapesten szervezett közösségi gyűlést néhány civil szervezet és a Fővárosi Önkormányzat, ennek témája a klímaváltozás volt, nemrég pedig Miskolc önkormányzata szervezett közösségi gyűlést a város levegőminőségének javításáról. 2021-22-ben a Fővárosi Önkormányzat ismét közösségi gyűlést szervezett Budapest helyéről az Európai Unióban.

Az utóbbi években Magyarországon erősödött a társadalmi megosztottság. Sokan érzik azt, hogy **nincs beleszólásuk a politikai döntésekbe**, illetve azt, hogy az emberek **nem is tudnának egyetértésre jutni** a mindenkit érintő kérdésekben. Ez bármely jövőbeni kormánynak súlyos kihívást fog jelenteni, de egyben lehetőséget is teremt arra, hogy komoly változásokat érjen el, például azzal, hogy egy asztalhoz ültet olyan embereket, akik egyébként nem találkoznának, és érezteti velük: van beleszólásuk, **számít a véleményük, együtt, közösen is tudnak döntéseket hozni**. Ezt az ötletet, módszert kutatások szerint (közvéleménykutatás, fókuszcsoportos kutatás) az **emberek nagy többsége támogatja**.

Egy közösségi gyűlés Magyarország jövőjéről ideális fórumot biztosítana a párbeszédnek egy olyan módszerrel, ami már itthon is bizonyított. Mivel a közösségi gyűlések sokféle ember, a valós, sokszínű közösségünk integrálásával működnek, segítik azt is, hogy a döntéshozók **erős társadalmi támogatottsággal** bíró javaslatokat kapjanak.

További információ:
kozossegigyules.hu
https://www.facebook.com/KozossegiGyules/

Így működik egy közösségi gyűlés

Egy igen vegyes hátterű csoport gyűlik össze egy teremben. Olyan emberek, akik általában nem igazán vagy egyáltalán nem vesznek részt társadalmi konzultációkban.

Lottószerű sorsolás útján választották ki őket, így kerültek egy csapatba.

Közös vállalást tettek: azért gyűltek össze, hogy megvizsgáljanak egy összetett problémát, és megnézzék, mely pontokon van hasonlóság a sokszor nagyon is eltérő véleményeikben.

A tárgyról előadásokat hallgatnak meg szakértőktől, politikusoktól, érdekképviselektől, érintettektől. Ezután látnak neki közös javaslataik kidolgozásához.

Napokon át közösen tanulnak, beszélgetnek az adott témákról, és megtalálják a közös alapot.

Hangot adnak eltérő nézőpontjaiknak is. Elkerülhetetlen, hogy kompromisszumokra kelljen jutniuk.

Végül befejezik közösen vállalt feladatukat. Elégedettek – azt érzik, hogy letettek valamit az asztalra.

Mindez lehetséges, és sok helyen meg is valósult már.

ESETTANULMÁNYOK

Egyesült Királyság: Klímagyűlés

2019 júniusában az alsóház hat bizottsága közösségi gyűlés szervezéséről döntött, hogy megértsék, milyen megoldásokat támogatnak az állampolgárok a klímaváltozás hatásainak minimalizálása. A bizottságok egy-egy kérdés megválaszolására állnak össze, tagjai különböző pártok parlamenti képviselői. Munkájuk eredményeként közpolitikai és törvényalkotási javaslatokat terjesztenek a kormány elé. A hat képviselőcsoport a következő volt: Üzleti Energetikai és Ipari Stratégia Bizottság; Környezetvédelmi Vizsgálóbizottság; Lakhatás, Közösségek és Önkormányzatok Bizottság; Tudomány és Technológia Bizottság; Közlekedési Bizottság; Pénzügyi Bizottság.

A Klímagyűlésen 108 véletlenszerűen kiválasztott állampolgár vett részt. A „civil lottó" azzal indult, hogy 30.000 véletlenszerűen kiválasztott háztartás kapott tájékoztató levelet a közösségi gyűlésről. Hogy a minta a lehető leginkább reprezentatív legyen, a meghívót kapók 80%-át a teljes egyesült királysági lakossági címlistából választották ki, a fennmaradó 20%-ot pedig a leginkább hátrányos helyzetű területekről – ennek oka az, hogy a becslések szerint ezekről a területekről kevesebb ember jelentkezése várható.

A meghívottak telefonon vagy online jelentkezhettek a közösségi gyűlésre. Ez garantálja, hogy a jelentkezők valóban részt tudnak venni a közösségi gyűlésen a megadott napokon. Ezután egy számítógéppel végzett random rétegezett kiválasztás eredményeként állt össze az a 110 fős csoport, amely reprezentálja a 16 évesnél idősebb lakosságot az Egyesült Királyságban a következő tulajdonságok tekintetében:

• kor;

• nem;

• iskolai végzettség;

• etnikum;

• lakóhely az országon belül;

• városi vagy vidéki lakóhely;

• a klímaváltozás iránti attitűdök.

A közösségi gyűlés résztvevői összesen hat hétvégén találkoztak. Az első három hétvégén, 2020 elején személyesen, majd az eredetileg tervezett záró negyedik

hétvége helyett a Covid-helyzet miatt három online eseményen áprilisban és májusban.

A hétvégék során a résztvevők sokféle nézettel, véleménnyel találkoztak, és sok kérdést tettek fel az előadóknak. Azután megvitatták a nézeteiket, részben a hallottak, részben saját tapasztalataik és gondolkodásuk, értékrendjük alapján. A csoport a döntéseiről végül titkosan szavazott.

A megbeszélések eredményeit 2020 szeptemberében mutatták be a hat parlamenti bizottságnak. A bizottságok folyamatosan dolgoznak a javaslatok teljesebb kidolgozásán és megvalósításán. Az Üzleti Energetikai és Ipari Stratégia Bizottság javaslatára parlamenti vitát szerveztek a közösségi gyűlésen készült javaslatokról, és az ezek alapján készített jelentések és tanulmányok alakították a kormányzat munkáját az ENSZ éghajlatváltozási konferenciájára készülőben (COP26, Egyesült Királyság, 2021 november). A közösségi gyűlés bevonta a polgárokat a klímavitába, és véleményük hatással van a kormány és a parlament lépéseire.

A közösségi gyűlés anyagi támogatója a Parlament alsóháza mellett az Esmée Fairbairn Alapítvány és az Európai Klíma Alapítvány volt. Az alapítványoknak nem volt beleszólásuk a közösségi gyűlés szervezésébe, menetébe.

Az Egyesült Királyság-beli klímagyűlés célja az volt, hogy erősítse és támogassa az ország parlamenti demokráciáját, mivel biztosítja, hogy a politikusok, döntéshozók a lehető legtöbb információval rendelkeznek a közösség preferenciáiról azzal kapcsolatban, hogy hogyan lehet elérni a nettó záró kibocsátást (karbonsemlegességet). A Parlament szándéka szerint arra használja a közösségi gyűlés eredményeként elkészült jelentést, hogy támogassa munkáját a kormányzati klímaváltozási politikák és ezek hatásainak vizsgálatában. A közösségi gyűlés eredményei tehát hozzájárulnak a parlamenti ellenőrző munkához.

Skócia: az intézményesített közösségi gyűlések felé

Skóciában 2019-2020 során szerveztek egy eredetileg hat hétvégére tervezett, több mint száz állampolgár részvételével zajló közösségi gyűlést. A folyamatot 2020-ban a Covid miatt átszervezték, a záró alkalmakra némi késéssel került sor, és több rövidebb találkozót szerveztek az utolsó két hétvége helyett.

Az országos közösségi gyűlés a következő kérdésekre keresett válaszokat:
• Milyen országot akarunk építeni?
• Hogyan feleljünk meg a 21. század kihívásainak (beleértve a Brexit hatásait)?
• Milyen további munkára, illetve információra van szükség, hogy informált döntéseket hozhassunk az ország jövőjéről?

A közösségi gyűlés javaslatait a 2021 májusában megválasztott parlament veszi figyelembe.

A javaslatok egy része meghatározott társadalmi csoportok helyzetének javítására irányul: ilyen a szegénység felszámolása érdekében tett lépések listája, vagy a fiatalok helyzetére vonatkozó több javaslat (mentális egészségük jobb támogatása az iskolákban, tanulmányi lehetőségeik és iskolán kívüli tevékenységeik támogatása, stb.).

Mindenkire vonatkozó javaslat az adók felhasználásáról való jobb és a nyilvánosság számára érthető, könnyen befogadható, edukatív kommunikáció; vagy a biológiailag nem lebomló termékek, illetve a hulladék csökkentése, és emellett a cégek megfelelő támogatása és a háztartások energiahatékonyságának növelése.

A Parlamentet és a Kormányt arra kérik, hogy elköteleződéseikről, terveikről és ezek előrehaladásáról készítsenek könnyen érthető, szakzsargontól mentes, széles körben elérhető éves beszámolót.

Emellett a közösségi gyűlés azt javasolta, hogy a részvételiség működését egy új „parlamenti ház", az „állampolgárok háza" létrehozásával segítsék elő. Ez az intézményesített közösségi gyűlés áttekintené a kormányzati javaslatokat és beleegyezését kellene hogy adja az elfogadott törvényekhez. A tagság időben korlátozott volna, és reprezentatív módon képviselné Skócia teljes lakosságát.

Kolumbia: Rotációs rendszerű közösségi gyűlés Bogotában

A Bogotai Önkormányzat 2020-ban indította el rotációs rendszerű közösségi gyűlését. Az egyes közösségi gyűlések más-más véletlenszerűen kiválasztott lakosokból állnak; egymás eredményeire építenek, és a választási ciklusok különböző pontjain kapnak szerepet. Például az egyik szélesebb célkitűzéseket dolgoz ki, egy második megoldási javaslatokról dönt, a harmadik pedig értékeli a megtett lépéseket.

Ez a rotációs működési modell, amelyben az egyes alcsoportok feladatköre is más, eltér az egyszeri közösségi gyűlésektől és az állandó állampolgári testületektől is, amilyen például az Ostbelgien modell (a belga német közösség kelet-belgiumi modellje). Abban is különbözik az utóbbitól, amelyben egy 24 fős állampolgári tanács dönti el, hogy miről szervezzenek ad-hoc közösségi gyűléseket, hogy a kolumbiai modellben az egyes fejezetek egy átfogó témán dolgoznak, és egy szekvenciális, egymásra épülő tanulási folyamat kapcsolja össze őket.

Melyek a modell erősségei?
Számos előnye van, ha az idő és a politikai akarat támogatja a hosszú távú tanácskozási folyamatot; ha az adott kérdés túl összetett ahhoz, hogy egy egyszeri gyűlés tegyen rá ajánlásokat; amikor jó döntés a megbeszélések stádiumokra való felosztása; vagy amikor a megtárgyalandó probléma alakulóban van.

A modell három fronton járul hozzá a jó döntéshozáshoz:
1) Elősegíti a társadalmi befogadást és a pluralizmust. Bár az egyes szakaszokban csak kevés polgár vehet részt, hosszú távon több ezer ember vonódhat be a tanácskozás-alapú döntéshozási folyamatba. Az egyes tanácskozó csoportok lehetnek szektor-specifikusak: előfordulhat például, hogy egy csoport tagjai mind fiatalok vagy nők, hogy kiderüljön, hogyan néz ki a kérdés az ő szempontjukból.

2) Biztosítja a munkamegosztást. Az egyes állampolgári csoportok más-más feladatot vállalnak a tanácskozási folyamatban. A testületen belüli tanácskozást a testület-közi tanácskozás váltja fel. Túllép a javaslattételi megközelítésen is: itt a gyűlés nem csupán javaslatokat tesz a döntéshozók asztalára, a folyamat inkább interaktív, fenntartja a párbeszédet a közösségi gyűlés és a döntéshozók között.

3) Többszörös tanulási folyamatot jelent. A modell egymásra épülő folyamatokból áll, így meghaladja azt a megközelítést is, hogy az oktatás felülről, a szakértőktől jön – az információ-adás itt horizontálisan, az állampolgárok között is történik. Ráadásul ez a szervezők számára is biztosítja a folyamatos tanulást. Mivel nem egyszeri eseményről van szó, lehetőségük van javításokat eszközölni az egyes fejezetek szervezésében.

Ausztrália: Vízügyi kérdések

A víz alapvető életfeltétel, fontosságával mindenki tisztában van. A népesség növekedésével azonban egyre kevesebb van belőle. Egy ausztráliai vízügyi hatóság, a Barwon Water Victoria államban megmutatta, hogyan segítenek a közösségi gyűlések a megoldások megtalálásában egy igen nehéz probléma esetén.

A Barwon Water megtehette volna, hogy a minimumfeltételek szerint dönt az árszabályozásról, de ehelyett úgy határozott, hogy bevonja döntéseibe a helyi közösséget, így alakította ki városi vízstratégiáját.

1. lépés: Több ezer embert kérdeztek meg több mint egy év során, hogy hogyan gondolkodnak a terület vízellátásáról a következő 50 évben. A válaszokat elemezték és tematikus csoportokba rendezték.

2. lépés: Civil lottó. A sorsolás eredményeként 52 ember ült össze és alakított ki közös víziót a témában: *A víz csökkenésével és a hőmérséklet emelkedésével ideje átgondolnunk a vízhasználatunkat és a forrásainkat. Hogyan oldható meg szükségleteink egyensúlya a jövőben?*

3. lépés: A közösségi gyűlés résztvevői újra összegyűlnek, és mérlegelik korábbi elképzeléseik megvalósíthatóságát.

4. lépés: A vízügyi hatóság kidolgozza városi vízstratégiáját.

5. lépés: A közösségi gyűlés értékeli a stratégiát, áttekinti, mennyiben felel meg az általa tett javaslatoknak.

A Barwon Water számos okból döntött úgy, hogy teret ad az állampolgárokkal való együttgondolkodásnak, amikor egy nyugtalanító környezeti kihívással kell megküzdenie:

• a törrvényhozás erre ösztönözte.

• vezetése tiszteli az állampolgárokat, és hisz abban, hogy a nehézségeket legjobb megosztani azokkal, akiket közvetlenül érintenek;

• a közösség tagjait egyenlő partnerként kezelik; ezért is fontos, hogy tanuljanak a vízügyekről és valódi partnerség alalkuljon ki közöttük;

• a hatóság olyan szervezőkkel, facilitátorokkal dolgozott, akik jól meg tudták szervezni a tanácskozási és javaslattételi folyamatot.

ARGENTÍNA ÉS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK

Az argentin La Platában 2009-ben 62 véletlenszerűen kiválasztott polgár vett részt egy reprezentatív tanácskozási folyamatban a város közlekedési és forgalmi ügyeiről. A résztvevők a folyamat előtt és azt követően is kitöltöttek egy kérdőívet, és az eredmények azt mutatták, hogy a részvételt követően jelentősen megnövekedett a kormányzatba vetett bizalmuk. A folyamat előtt 60%-uk egyáltalán nem értett egyet azzal az állítással, hogy „a közhivatalnokokat érdekli, mit gondolnak a hozzám hasonló emberek". A közösségi gyűlés után az ezt gondolók aránya 20%-ra esett vissza.

Az Egyesült Államokban egy kísérletet szerveztek *Amerika egy teremben* („America in One Room") címmel. A 21 közvélemény-kutató azt találta, hogy a kísérlet eredményeként mind a jobb, mind a baloldali szavazók a közép felé közelítettek. A demokraták támogatása csökkent a 15 dolláros szövetségi minimálbér és a „Medicare mindenkinek" követelések tekintetében; a republikánusok támogatása nőtt a párizsi klímaegyezményhez való csatlakozás és a gyermekként az Egyesült Államokba érkezett bevándorlók deportálástól való védelme iránt.

A bizalom növelése és a közös alapok megtalálása még erősen polarizált környezetben is lehetséges, sőt, valószínű.

Belgium: Tanácskozó bizottságok a brüsszeli parlament munkájában

Mind a Brüsszeli Regionális Parlamentben, mind a francia nyelvű Brüsszeli Parlamentben számos bizottság működik. Az eredeti szándék az volt, hogy ezek a bizottságok érdemi vitákat, egyeztetéseket folytassanak olyan kérdésekről, mint a városfejlesztés és a lakhatás, a környezetvédelem, a közlekedés vagy a sport. Ám gyakran nem tudtak megegyezni a pártok megosztottsága miatt. Ugyanakkor a lakosság véleményét sem tudták integrálni a munkájukba. Ezért Brüsszel vegyes tanácskozó testületek felállításáról döntött: ezek tagja 45 demokratikus lottón kisorsolt állampolgár és 15 parlamenti képviselő (https://democratie.brussels/).

A testületek működésének alapja az állampolgári tanácsok és közösségi gyűlések világszerte terjedő gyakorlata. A két legerősebben ható példa az ír közösségi gyűlés és a belga német közösség kelet-belgiumi (Ostbelgien) modellje volt.

Brüsszelben a parlamenti képviselők és az állampolgárok együtt határozzák meg évente egy-három közösségi gyűlés témáját, egy-egy bizottság pedig akkor alakul meg, ha 1000 állampolgár támogatja aláírásával (pl. a lakhatás és a hajléktalanság ügyében). A témafelvetésnek három feltételnek kell megfelelnie: (1) a kérdés nem lehet igen vagy nem válasszal eldönthető, (2) nem sérthet emberi jogokat, és (3) olyan témára kell vonatkoznia, amiről a Parlament döntést hozhat.

A bizottságoknak van egy támogató testülete, amelynek tagjai: két parlamenti képviselő, két egyéb parlamenti munkatárs, a téma négy szakértője, és két olyan ember, aki a közösségi gyűlések szervezésében jártas. Ők tekintik át az egész folyamatot a szervezéstől a javaslatok utánkövetéséig.

Egy-egy tanácskozó bizottság átlagosan 5 napon ül össze. Azok, akiknek ismerkedniük kell a folyamattal, például a fiatalok, az alacsonyabb társadalmi státuszú csoportokhoz tartozók vagy a fogyatékossággal élők, egy előkészítő ülésen is részt vesznek. Egy napon szakértői előadásokat hallgatnak meg a témáról, és ternészetesen kérdéseket is feltehetnek, azután megvitatják a témát, majd javaslatokat dolgoznak ki. Végül jelentést állítanak össze a Parlamentnek. A javaslattételtől számított 6 hónapon belül választ kell kapniuk, amely tartalmazza és indokolja is, hogy melyiket fogadták el és melyiket nem. A Parlament anyagi korlátok miatt legfeljebb három tanácskozást tesz lehetővé egy évben.

Külön gondot fordítanak arra, hogy a különböző fogyatékkal élők is egyenlő eséllyel vehessenek részt a tanácskozásokban: a vakok előre kapnak olyan írásos anyagokat, amelyek segítik őket a felkészülésben (ezeket szövegfelolvasó alkalmazásokkal meg tudják hallgatni), a siketek és nagyothallók esetében pedig elsősorban a kiscsoportos megbeszélésekre építenek.

Skóciai példa tanulási nehézségekkel élők bevonására a problémák megtárgyalásába: https://www.youtube.com/watch?v=qni1zBxJi7Q

Mik a tanácskozó-ajánlattevő bizottságok előnyei?

Mind a témakijelölő folyamat, mind a lehetőség, hogy a közösség véletlenszerűen kiválasztott tagjai részt vegyenek egy-egy tanácskozó bizottságban, lehetővé teszi, hogy Brüsszel lakói közvetlenül részt vegyenek a parlamenti folyamatokban és a döntések megvitatásában. A közösség tagjai és a parlamenti képviselők együttműködése bizalmat épít mindkét csoportban, és ezzel segít annak a globális folyamatnak a kezelésében, hogy egyre növekszik az emberek és a politikusok közti bizalmatlanság.

Belgiumban egyre több tanácskozó testület működik. A Szövetségi Parlament is azt fontolgatja, hogy átveszi a Brüsszelben működő modellt. Ahogyan látható, hogy egyre több a sikeresen működő tanácskozó testület, egyre nagyobb a hajlandóság az anyagi támogatásukra és önállóságuk megteremtésére is. A parlamenti képviselők bizalma is növekedett ezekben a folyamatokban. Ez ahhoz vezethet, hogy elválnak a vegyes tanácskozó testületek és a tisztán állampolgári tanácsok, hiszen a parlamenti képviselők csak véges számú testület munkájában tudnak részt venni.

Ostbelgien: intézményesített állampolgári tanács a német nyelvű Kelet-Belgiumban

Az állandó Állampolgári Tanács 2019 óta működik – a Parlament és a helyi kormányzat mellett ez a harmadik alapvető demokratikus intézmény.

2019 februárjában az összes parlamenti párt megszavazta az állampolgári tanács és egy közösségi gyűlés megszervezését. Így a polgárok nem csupán állandó résztvevői lettek a döntéshozatali folyamatoknak, hanem rendszeresen monitorozzák is a javaslatok, illetve döntések végrehajtását. A cél a jobb elszámoltathatóság, átláthatóbb felelősség mellett az, hogy az átlagos polgárok nagyobb beleszólást kapjanak a közösséget érintő témák meghatározásába is.

Mindkét testület úgy áll össze, hogy a résztvevők neme, kora, iskolázottsága és lakóhelye szerint reprezentálja a lakosságot. A résztvevőknek nem kell belga állampolgárnak lenniük, elég, ha az Ostbelgien régióban van a lakóhelyük, elmúltak 16 évesek és nem viselnek közhivatalt. A részvétel nem kötelező. A résztvevők költségtérítést és napidíjat is kapnak. A meghívás-elfogadási arány jelenleg 10%, ami jónak számít.

A modell része egy állandó intézmény, a 24 tagú állampolgári tanács, amely másfél évig működik, valamint egy-egy időszakos közösségi gyűlés, amelynek témáját az állampolgári tanács határozza meg. Ők döntenek tehát a megtárgyalandó kérdésekről, de maguk nem tesznek javaslatokat. Ők határozzák meg a közösségi gyűlések résztvevőinek számát is: körülbelül 50 lakost hívnak össze, akiket sorsolással választanak ki, és és három-négy hónapon át három hétvégén gyűlnek össze. A közösségi gyűlések javaslatokat tesznek a parlamentnek; ezekre a parlament, a kormányzat, illetve a releváns bizottság vagy a területért felelős miniszter ad választ.

Írország: Egyenlő házasság, abortusz, klímaváltozás

Írország jó példa a tanácskozás-alapú demokratikus módszerek működésére. Az országban a teljes népesség részt vett igen nehéz politikai kérdések eldöntésében. A folyamat azzal kezdődött, hogy egy csapat egyetemi tanár és kutató meg akarta valósítani a brit kolumbiai, választási reformról szóló közösségi gyűlés modelljét, és ilyen módon bevonni az embereket a politikai döntéshozatalba. A projekt neve „Mi, állampolgárok" (We the Citizens) volt. Magántámogatásokból jött létre, és az volt a célja, hogy bebizonyítsa: a közösségi tanácskozás véletlenszerűen kisorsolt emberekkel működik nehéz, a társadalmat erősen megosztó kérdések esetében is.

A „Mi, állampolgárok" inspirálta 2012 és 2014 között, több ismert politikus részvételével szervezett Ír Alkotmányozó Gyűlést (Irish Constitutional Convention – ICC). David Farrell professzor, a „Mi, állampolgárok" projekt vezetője szerint „megvolt az igény az állampolgárokra koncentráló, őket bevonó politikai reformra".

Az ICC 14 hónapos működése során 10 hétvégén hozta össze a résztvevőket. 100 tagjából 66 főt egy közvéleménykutató cég választott ki, 33 politikus az ír és az észak-ír parlament / közgyűlés tagja volt, független elnökét a kormány nevezte ki.

Az ICC eredménye egy sor kérdés, népszavazás és parlamenti szavazás lett, köztük a házasság egyenlőségét támogató történelmi népszavazás 2015-ben. Az, hogy a konzervatív miniszterelnök is ezt a döntést támogatta, megmutatta, hogy nincs igaza azoknak, akik szerint a politikai döntéseket kizárólag a pártpolitikai irányok határozzák meg. A népszavazási kampány szembeállította egymással többek között a katolikus egyházat és azokat, akik támogatták az azonos nemű párok egyenlőségét, ideértve a miniszterelnököt is (aki pedig katolikus).

Az ICC-ben résztvevő képviselők dolgoztak a következő Ír Közösségi Gyűlés (2016-17) megvalósítását is. Ez számos kérdéssel foglalkozott, először is a nagyon vitatott abortusz-üggyel, majd a korosodó társadalom nyújtotta kihívások és lehetőségek, végül pedig a klímaváltozás ellen tehető lépések kérdésével.

Az ICC eredményeként a világon elsőként fordult elő, hogy egy állampolgári tanácskozáson alapuló folyamat alkotmánymódosításhoz vezetett. Ez jól mutatja, hogy miért fontos az állampolgári tanácskozáson alapuló folyamatok intézményesítése, és hogyan tudnak ezek a modellek feloldalni politikailag igencsak terhelt, megakadt vitákat is – úgy, hogy teret nyitnak a kérdések megfontolt, tényeken alapuló átgondolására. Ma a miniszterelnök minden további nélkül kérheti a közösség, egy közösségi gyűlés döntését az aktivisták és érdekcsoportok javaslataival szemben, amelyek a nyilvánosság fórumain dominálnak. Írország tehát két nehéz kérdést is a közösségi gyűlések használatával oldott meg, amelyeket népszavazás követett. Az ír kormányzat erős példát mutat a módszer használatára, arra, hogy hogyan lehet a jelentős állampolgári bevonódást elősegíteni és a kormányzati döntéshozásba beépíteni.

Healthy Democracy: egy pártsemleges nonprofit szervezet az Egyesült Államokban

A Healthy Democracy célja, hogy bevonja a mindennapi embereket a politikai döntéshozatali folyamatokba. Véletlenszerű kiválasztáson alapuló tanácskozásokat szervez, hogy a társadalom lehető legszélesebb rétegeit képviselő új hangok jelenjenek meg a döntéshozásban. Ezek a folyamatok bizonyítják, hogy az együttműködés-alapú politizálás lehetséges. Kormányokkal, nonprofit és egyéb szervezetekkel működnek együtt, hogy a közösen szervezett közösségi gyűlések vagy tanácsok segítsenek megoldani a legnehezebb kérdéseket – a lakhatástól az egészségügyig.

Az Egyesült Államok egyes államaiban, ha egy petíciót meghatározott számú aláíró támogat, arról népszavazást kell kiírni. A Healthy Democracy által kidolgozott Állampolgári Kezdeményezés Felülvizsgálat (Citizens' Initiative Review) folyamatban egy véletlenszerűen kiválasztott, ugyanakkor reprezentatív szavazói tanács ül össze, akik alaposan áttekintik és értékelik az állampolgárok által kezdeményezett, illetve javasolt szabályozást, és megbízható információkkal szolgálnak a választóknak. Ezekben a folyamatokban egy-egy államból 24 regisztrált szavazót hívnak össze, ők tanulmányozzák az adott javaslatot. Ezt megelőzően képzésen vesznek részt a megbeszélésekről és a tanácskozási technikákról.

Ezután különböző szakértők, kampányszervezők véleményét hallgatják meg, és kérdéseket intéznek hozzájuk. Független szakértőktől is kapnak információkat. A folyamatban az állampolgárokból álló tanács áttekinti a kapott információkat, megbeszéli a lehetséges kompromisszumokat és a javaslat mögött álló értékeket.

A végén szavazások és konszenzus-technikák vegyes alkalmazásával kiadnak egy véleményt, amely tartalmazza az alapvető tényeket, illetve a legjobb érveket a javaslat mellett és ellen. Ezt a lehető legszélesebb körben terjesztik, hogy az adott állam szavazói elolvashassák, és figyelembe vehessék a szavazáskor.

Oregonban, ahol az ÁKR hivatalos része a helyi népszavazásoknak, a véleményt minden regisztrált szavazó megkapja a népszavazásról szóló értesítővel együtt

1. LÉPÉS: Toborzás

Az államban 10.000 regisztrált szavazó kap meghívót. A válaszadók közül 20 vagy 24 szavazót választanak ki sorsolással, ugyanakkor úgy rétegezve a válaszadók körét, hogy a tanács képviselje az állam demográfiai és politikai sokszínűségét.

2. LÉPÉS: Képzés

A négynapos folyamat első napján a tanács résztvevői tanácskozási technikákat tanulnak, és kidolgoznak egy kritériumrendszert az információk megbízhatóságának értékelésére.

3. LÉPÉS: Nyilatkozatok

Kampányszakembereket és független szakértőket hallgatnak meg a tervezett szabályozásról. A panel résztvevői kérdéseket tehetnek fel nekik.

4. LÉPÉS: Tanácskozás

Ez az egész folyamat során párokban vagy kiscsoportokban történik. A tanács megvizsgálja a kompromisszumos lehetőségeket, a költségeket és az előnyöket, a mögöttes értékeket. Közben tanulnak egymástól, és megtanulnak különbséget tenni a kampányszövegek és a tények között.

5. LÉPÉS: Vélemény

Ennek megalkotása az utolsó lépés. Tartalmazza a tervezett szabályozásról szóló alapvető információkat, valamint a legjobb érveket mellette és ellene. A véleményt ezután a lehető legszélesebb körben terjesztik.